

Erdélyi gyógyszerész dinasztiák. I. Rész

Dr. Péter H. Mária

Dinastii de farmaciști din Transilvania. Partea I.

Prezenta lucrare este prima parte a unui studiu consacrat dinastiilor de farmaciști ardeleni, din perioada secolelor XVIII.- XIX. Am considerat și le-am numit dinastii, familiile în care au fost consecutiv cel puțin trei generații de farmaciști. Prezentarea lor am efectuat-o cu ajutorul liniilor de descendență, menționând în ordine cronologică fondatorul dinastiei și urmașii lui în linie directă, dar luând în considerare și farmaciștii intrați în familie prin căsătorie. În această lucrare ne ocupăm de membrii dinastiilor Penkert, Pildner de Steinburg și Kontesveller, Hints, precum și cu activitatea lor.

Cuvinte cheie: farmaciști din familie Penkert, Pildner, Kontesveller, Hints

Transylvanian Pharmacist Dynasties. Part I.

The present paper is the 1st part of a study dealing with transylvanian pharmacist dynasties of the 18th and 19th centuries. Those families are considered pharmacist dynasties that were pharmacists at least through three generations. Dynasty members are presented in chronological order, beginning with the founder of the dynasty, followed by his/her direct descendants and those pharmacists who became family members through marriage. The current paper presents the members of the Pildner from Steinburg by origin, and Kontesveller families, the Penkert and Hints families and describes their activities.

Keywords: pharmacists Penkert, Pildner, Kontesveller, Hints

Orvostudományi Értesítő, 2012, 85 (2): 118-125

www.orvstudert.ro

A gyógyszerészet történetének tanulmányozása során eddig több mint 20 olyan gyógyszerészdinasztia adatait sikerült feldolgozni, melyeknek tagjai évtizedeken át Erdély különböző helységeiben becsülettel helyt álltak és hozzájárultak a lakosság egészségvédelméhez, és a környék társadalmi életében is jelentős szerepet vállaltak [8]. Azokat a családokat tekintjük gyógyszerészdinasztiának, melyekben legalább három, egymást követő nemzedéken keresztül voltak gyógyszerészek. Időrendi sorrendben megemlíti a dinasztiát alapító gyógyszerészt és az ő egyenes ági leszármazottjait, valamint a házasság útján a családba került gyógyszerészeket is. A XVIII. - XIX. században, Erdélyben élt gyógyszerész dinasztiákkal foglalkozó tanulmányunk első részében a Penkert, a Steinburgi Pildner és Kontesveller, valamint a Hints gyógyszerészdinasztia tagjai, és azok tevékenysége kerül bemutatásra. Mindhárom gyógyszerészdinasztia gyógyszerészeinek rokonsági kapcsolatai egy-egy leszármazási ábra segítségével követhetők.

A Penkert család gyógyszerészei

A Penkert család több generáción keresztül adott gyógyszerészeket az erdélyi társadalomnak. A család Medgyesről származik, az első írásos adat szerint **Penkert Mihály I.** az 1700-as évek közepén a város polgármestere volt. Az ő egyenes ágú leszármazottai, fia, unokája, dédunokája, ükunokája valamennyien gyógyszerészek lettek és tevékenységük a partiumi Székelyhíd településhez

kötődik, ahol családi gyógyszerárukat közel 140 éven át, 1806-tól 1944-ig működtették.

Székelyhídon az 1798-ban **Brandts Mihály** gyógyszerész által alapított első gyógyszerár a gyógyszerész halála után, az özvegytől, a megyesi polgármester 1773-ban született fia, **Penkert Mihály II.**, gyógyszerész 1805-ben vette meg. Ő 28 éves korában, 1801-ben a pesti egyetemen kapott gyógyszerészmesteri oklevelet [11]. 1805. november 10-én feleségül vette Brandts Mihály legidősebb leányát. Házasságukból 6 gyermekük született, de ezek közül többen kiskorukban elhaltak. Harmadik gyermeke az 1808. január 14-én született fia, **Penkert Mihály III.** folytatta apja hivatását. 1831-ben 23 éves korában kapott gyógyszerész oklevelet a pesti egyetemen [11]. A diplomájának érdekessége, hogy a záróvizsga tételeit is rávezették (Morphinum, Bismuthum subnitras). 1834-ben, mikor apja elhunyt, ő lett a családi gyógyszerár tulajdonosa és vezetője. 1841. október 17-én nőül vette Teodorovits Péter kereskedő és Hering Magdolna leányát, Teodorovits Rozáliát. Házasságukból 1850 január 23-án született fiúk, **Penkert Mihály IV.** is gyógyszerész lett, oklevelét szintén a pesti egyetemen szerezte meg 1872-ben [11]. Közben apja 1869. március 2-án meghalt, felesége pedig 1907. március 21-én követte férjét. Egyetemi tanulmányai után hazajött és átvette a családi gyógyszerár vezetését. A mindennapi gyógyszerári munkája mellett jelentős gazdasági és társadalmi tevékenységet fejtett ki. A vármegye „virilistájaként” volt ismeretes, vagyis a közigazgatási egységben a legtöbb adót fizető polgárok egyike, aki ezen a jogcímen a helyi tanács tagja is volt. Földbirtokosként lótenyésztéssel, szőlőtermesztéssel is foglalkozott. Megszervezte Székelyhídon az Önkéntes Tűzoltóságot, melynek ő és utódai örökös kapitányai voltak. 1873. január 18-án megnősült. Felesége az

Péter H. Mária

540103 Marosvásárhely - Târgu Mureș

Aleea Cornisa 20/14

e-mail: peterhmaria@yahoo.com

1852. május 24-én Debrecenben született kézdivásárhelyi Vásárhelyi Piroska. Házasságukból két gyermek született, egy fiú, **Mihály V.** és 1875. június 20-án Margit nevű leánya. Az apa 1912. október 10-én hunyt el.

Fia, az 1873. december 10-én született **P. Mihály V.** szintén a gyógyszerészi hivatást választotta, 1896-ban kapta meg oklevelét a budapesti egyetemen. A gyógyszerészi diploma elnyerése után még egy évig az Intézet keretében maradt. 1897-ben a doktori fokozatot is megszerezte *Az ammonia és a széndioxid vegyületeiről* írt doktori értekezésével [10], melynek rövidített szövegét a *Gyógyszerészi Közlöny* 1897. november és 1898. január között folytatásokban közölte [6]. Hazatérte után súlyos beteg lett, majdnem egy évig munkaképtelen is volt. Felépülése után, 1899. november 18-án megnősült, az 1880. szeptember 10-én Szatmárnémetiben született szádvári Lükő Mária Johannát vette feleségül. A családi gyógyszertár vezetése csak apja halála után, 1912. októberétől került az ő kezébe [16] és maradt egészen haláláig. Házasságukból két fiú született. Az 1900. szeptember 20-án született elsőszülött fia, a keresztségben hagyományosan a Mihály nevet kapta, a második az 1903. március 15-én született fia, Sándor Mihály. Az apa, fiatalon 1928. május 21-én halt meg, míg felesége szép hosszú életet élt, 1971. november 1-jén hunyt el.

Az idősebb fiú, **P. Mihály VI.** az orvosi hivatást választotta, oklevelét 1925-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerezte meg. Később a Debreceni Orvosi Egyetemen a gyermekgyógyászat magántanára lett, de végül hazajött és Nagyváradon a Gyermekkórház igazgatójaként dolgozott. 1981. május 2-ig, haláláig ebben a városban maradt, de Székelyhídon a családi kriptába temették el. Két gyermekük született, de már egyik sem választotta a gyógyszerészi hivatást

A kisebbik fiú, **P. Sándor Mihály** középiskoláit Szatmárnémetiben a római katolikus Főgimnáziumban végezte, itt 1921. június 23-án tette le érettségi vizsgáját. Ő is, a családi hagyományokhoz híven a gyógyszerészi pályát választotta. Oklevelét 1925-ben, Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetemen kapta meg. Annak ellenére, hogy a trianoni döntés következtében Székelyhíd Romániához lett csatolva, hazajött. Diplomáját Bukarestben nostrifikáltatta (honosította) 1927. március 23-i keltezéssel, ami a *Monitorul Oficial* 1927. március 31-i számában 19090. szám alatt meg is jelent. Így 1928-ban, apja halála után átvehette a családi gyógyszertár vezetését. A mindennapi gyógyszertári munkája mellett ő is tevékenyen részt vett az egyesületi és a társadalmi közéletben. Tagja volt az Érmelléki Takarékpénztár igazgatóságának, az Önkéntes Tűzoltó Egyesület parancsnokságának [2], a megyei Numizmatikai Társaságnak. Az

Erdélyi Magyar Pártban folytatott politikai tevékenysége miatt többször zaklatták, több alkalommal házkutatást tartottak nála [20]. 1934. szept. 16-án megnősült, felesége székelyudvarhelyi Szász Emma. Házasságukból 1935. október 8-án született **Mihály** fiuk, ő a Penkert család hetedik, Mihálynak keresztelt leszármazottja [7].

Miután a bécsi döntést követően, 1940-ben Észak-Erdélyt visszacsatolták az anyaországhoz, a Magyarországi Gyógyszerész-Egyesület Bihar-Nagyvárad kerületének vezetőségében választmányi tagként vállalt szerepet a Kerülethez tartozó 73 gyógyszertár közösségi gondjai megoldásában. Az 1944-es Gyógyszerészi Almanach szerint még ő a tulajdonos. 1944-ben katonai szolgálatra vonult be, orosz fogságba került, majd kiszabadulása után már nem tért vissza szülővárosába, hanem előbb a főváros „Budapest” patikájában, később Egerben az Irgalmasrendi Gyógyszertárban vállalt állást. 1950-ben koholt vádak alapján koncepció perbe fogták, majd miután tisztázta magát a Veszprém megyei Városlődre helyezték, ahol 1951. november 11-től 1973-ig, nyugdíjazásáig dolgozott. 1974. április 19-én magas állami kitüntetésben részesült „áldozatos szakmai munkásságáért”. Felesége 1977. január 20-án súlyos betegség után elhunyt, ő, pedig rövidesen, 1978. február 24-én követte őt [7].

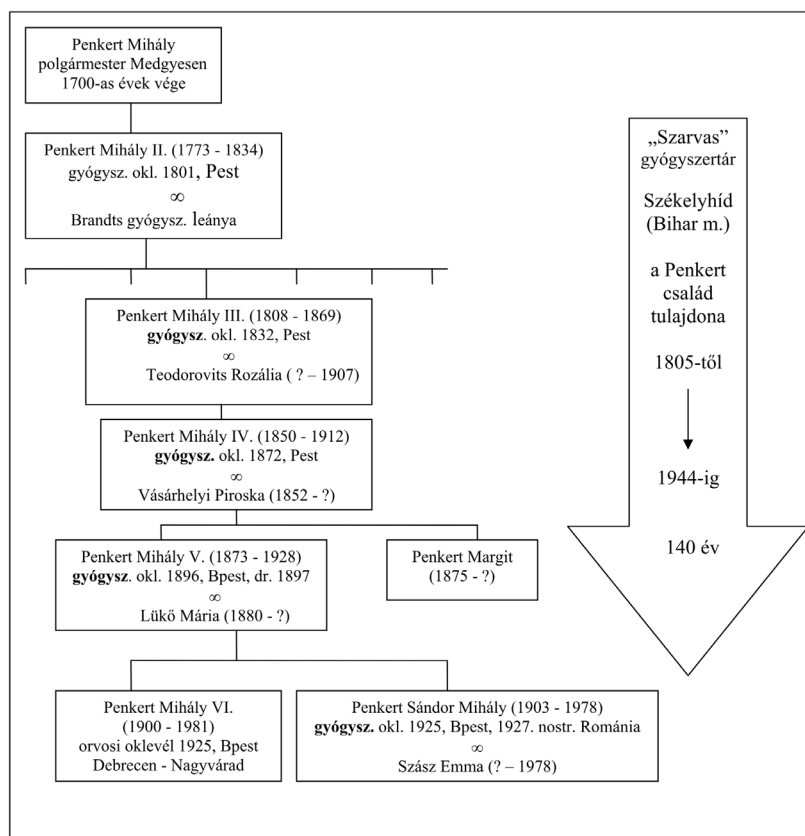
Az ő fiúk, **P. Mihály VII.**, az akkori politikai viszonyok miatt már nem folytathatta elődei nemes hivatását. Így, a Penkert családban, ebben a neves székelyhídi gyógyszerész dinasztiában a leszármazottak között már nem lett egyenes ági gyógyszerész utánpótlás.

A Penkert család leszármazási családfáját az **1. ábrán** tüntettük fel.

A steinburgi Pildner és a velük rokon Kontesveller család gyógyszerészei

A **Pildner** család máig őrzött családfája szerint 1747-ig vezethető vissza letelepedésük Erdélyben, a mai Brassó megyében levő Kőhalom helységben. Innen ered előnevük is, amit Mária Teréziától kaptak a nemesi címmel együtt 1749. április 10-én. Házasság révén kerültek rokoni kapcsolatba a Fogarason élt Kontesveller család gyógyszerészeivel.

A Pildner gyógyszerészdinasztia Pildner Moritz (1807-1879) tanítótól vezethető le, akinek Eitel Louseval való házasságából 7 fia született. A család első gyógyszerésze, a negyedik fiú, az 1840. április 8-án született, **Pildner A. Frigyes** lett. 1883. januártól Fogarason ő a tulajdonosa az Őrangyalhoz (Védangyalhoz) címzett gyógyszertárnak. Ennek megnyitási engedélye Fogaras megye alispánjának 63484 sz. 1882 márc. 12-én kelt rendelete szerint történt.

1. ábra. A Penkert gyógyszerész dinasztia származási lapja

Essigmann Christinével (1843-1911) kötött házasságából született gyermekei közül kettő, **Albert és Viktor** lettek gyógyszerészek, valamint unokái közül még három. Pildner A. Frigyes gondoskodó apa volt, mindkét fiának gyógyszerertárat vett. 1914-ben hunyt el.

Az ő nagyobbik fia, **Pildner Albert**, 1868. szeptember 12-én született Fogarason. Miután elnyerte a magister pharmaciae címet 1890-ben, apja anyagi segítségével megnyitotta Brassó megyében, Zsidve és Fogaras között levő Sárkány (Șercaia) településen Hygieia nevű gyógyszerertárat. Felesége Binder Hermina (1876-1948). Házasságukból három fiú és két lány született. 1937-ig ő volt a patika vezetője [12]. 1937-ben a Romániai Gyógyszerész Kollégium (Kamara) Fogaras megyei alelnökévé választották meg. A gyógyszerertárat 1937-ben átadta az idősebb fiának, a Sárkányban 1900. október 28-án született **P. Ervinnek**, aki ezt megelőzően már apjánál töltötte a gyakornoki éveit, és miután Kolozsváron sikeresen tette le tirocínális vizsgáját, ismét ott dolgozott. 1952-ig, az államosításig [4] a családi gyógyszerertár az ő tulajdonában volt. Azonban nem sokkal ez után öngyilkos lett. Egyébként is depresszióra hajlamos volt, de ezt, a patika elvesztése még súlyosbította, és végül ez vezetett tragikus halálához. Testvére, a harmadik fiú, **P. Ernő** (1904-1971) szintén **gyógyszerész** lett. Diplomáját 1928-ban Kolozsváron szerezte meg és ezután még két éven át vegyészeti tanulmányokat is

folytatott. Mivel bátyja már előtte megörökölte a gyógyszerertárat, így ő már nem a tára mögött hasznosította ismereteit, hanem nagy gyógyszer-gyárak képviselőjeként dolgozott.

Pildner A. Frigyes kisebbik fia, **Pildner Viktor** 1871. január 27-én született Fogarason. Majd, miután ő is apja gyógyszerertárában gyakornokként dolgozott, 1891-1893 között Kolozsváron a Ferenc József Tudományegyetemen folytatta gyógyszerészi tanulmányait. Kissé megkésve — anyagi függetlenségét megszerezve — már, mint családapa 1910-1912 között gyorsított ütemben a Fogarasi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban letette érettségi vizsgáját, és ismét beiratkozott Kolozsváron a Ferenc József Tudományegyetemre rendkívüli hallgatónak, hogy megszerezhesse doktori képesítését. Gyógyszerész doktori oklevelét 1913. június 14-én kapta meg, amit Kosutány Ignác rektor, Buday Kálmán dékán és Marschalkó

Tamás jegyzői minőségében szignált. Értekezésének címe „Egy néhány gyógyszerül vagy élvezeti cikkül használt gyümölcs és mag vizsgálata microchemiai és microsublimációs úton.” Közben már 1906 októberében Fogarason megnősült, felesége az 1881. augusztus 21-én született **Kontesveller Anna**, aki szintén gyógyszerész családból származott. Házasságukból még Fogarason két leánygyermek született. A Fogarason levő Őrangyal (Védangyal) gyógyszerertárat 1911-ben örökölte apjától, 1921-ben még ő a tulajdonos. 1920-tól a Gyógyszerész Testület Fogaras megyei elnöke. Gyógyszerertárat a trianoni döntés után eladta, és 51 esztendősen családjával együtt áttelepült Magyarországra. 1922 májusában elismerték magyar állampolgárságukat. 1922 szeptemberében megvette Kőbányán (Budapest X. kerület) az akkor eladó Szent Katalin gyógyszerertárat (Gergely u. 40 szám). A gyógyszerertár személyi jogának elnyerését követően 1923-ban családjával, – feleségével és két lányával – a patika mellett lévő lakóházba költöztek be. 1930-tól az Okleveles Gyógyszerészek Országos Egyesülete vezetőségének tagja lett. A gyógyszerertárban dolgozott 1940-ig, amíg idős kora és betegsége a gyógyszerészi munka végzésében nem akadályozta, 1944. áprilisában hunyt el Budapest bombázásának megkezdésekor, felesége pedig 1950. augusztusában követte őt.

A nagyobbik leányuk, az 1907. november 20-án még Fogarason született **Pildner Melitta-Christina**, érett-

ségi vizsgája után két évig gyakornok volt édesapja gyógyszerertárában. 1928-ban, Budapesten beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetemre, ahol 1930. június 23-án gyógyszerész diplomát szerzett [18], majd a Szent Katalinról elnevezett családi gyógyszerertárában folytatta pályáját. 1932. november 8-án házasságot kötött a Felvidékről származó, 1906. január 22-én született Vincze István Ferenc gyógyszerésszel, aki 1925-től ugyancsak Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetemen tanult, és 1927-ben kapta meg gyógyszerész oklevelét, 1931-ben, pedig gyógyszerertárvezetésre feljogosító (approbációs) vizsgáját is letette. Apósa, 1936-ban átadta vejének a gyógyszerertár személyi jogát életjáradék fejében. Pildner Viktor 1944-ben bekövetkezett halála után a házat és a gyógyszerertárt képező ingatlant lányai örökölték. Az 1952 júniusában véghezvitt államosításig ők voltak a patika ingatlan tulajdonosai, míg Vincze István a személyi jogos. Vincze Istvánné (Pildner Melitta) 1986. április 4-én hunyt el, őt követte 1989. augusztus 10-én férje, Vincze István is.

1995 után a gyógyszerertárak privatizációjának meghirdetésekor a leszármazottak, gyermekeik, a Pildner unokák elhatározták, nem engedik át a nagyszülők, szülők egykori gyógyszerertárát idegennek és a privatizáció keretei között 1996. júniusában sikerült ismét saját tulajdonukba venni a ma is, ugyanazon a helyen működő Szent Katalin gyógyszerertárt [9,1].

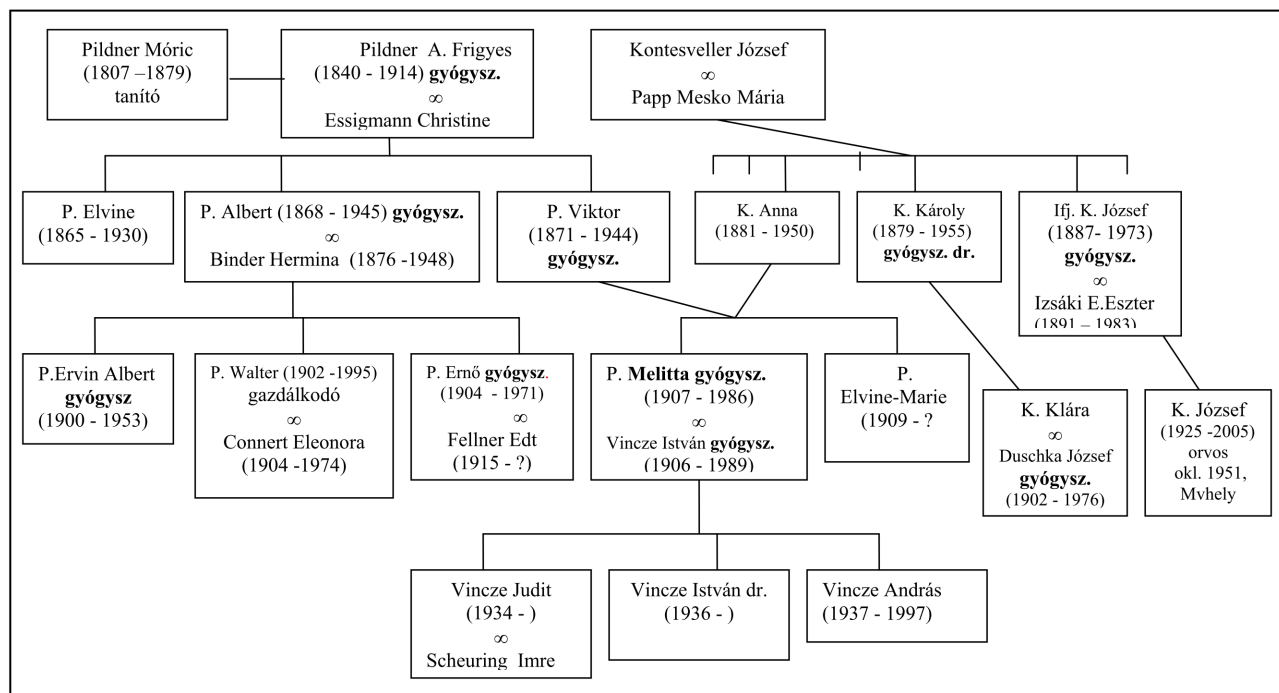
Mint az előbbieken említettük, Pildner Viktor felesége Kontesveller Anna volt, akinek testvérei gyógyszerészek voltak. Így került a két gyógyszerész család rokonságba.

A **Kontesveller** család Hollandiából származik. Eredeti nevük Conte de Velieau. Miután Erdélybe letelepedtek a XIX század elején, nevüket megváltoztatták és a Kontesveller nevet vették fel. Az apa, id. Kontesveller József Fogaras város tanácsosa. Felesége Papp Mesko Maria. Népes családjuk volt. Kilenc gyermekük között hét lány és két fiú volt, a harmadik gyermekük Anna, később Pildner Viktor felesége lett.

A két évvel idősebb fiútestvére, **Kontesveller Károly** 1879. november 21-én Nagyszebenben született. Gyógyszerészi tanulmányait Kolozsváron a Ferenc József Tudományegyetemen végezte, ahol 1902. június 18-án kapott gyógyszerész mesteri oklevelet. Oklevelét Apáthy István rektor, Szabó Dénes Orvostudományi dékán és Hoor Károly jegyzőként írta alá. Továbbra is az egyetemen maradt, beiratkozott az Orvosi Karra rendes hallgatónak, hogy a doktori fokozatot is megszerezhesse. Ezért Fabinyinál a kísérletes vegytan, Lőte Józsefnél a gyógyszerertan és Rigler Gusztávnál közegészségtani előadásokat hallgatott. Gyógyszerész doktori értekezését 1903. június 19-én védte meg. 1905-ig Brassóban **Roth Viktor** gyógy-

szerésznél dolgozott, a Medve gyógyszerertárban. 1908-tól ő lett az 1882-ben Fogarason alapított „Higieia” gyógyszerertárnak a vezetője, majd tulajdonosa, amit, annak egykori bérelője, **Pildner Frigyes** ruházott rá. A személyes üzleti jog átruházása 1908. május 22-én, a MKB 58/909/1908 VII-b okirat szerint történt [9]. 1955-ben bekövetkezett haláláig a szakmáján kívül részt vett a város mindennapi életében. Gyermekei közül László nevű fia 1943-44 között orvostanhallgató volt Kolozsváron [23]. Klára leánya, pedig később feleségül ment **Duschka József** gyógyszerészhez (1902-1976), aki miután Fogarason a Hermann patikában letöltötte gyakornoki éveit, diplomáját a Szegedre menekült Ferenc József Tudományegyetemen szerezte meg 1928-ban. 1928-1929 között segéd volt az Örangyal gyógyszerertárban, ezt követően pedig, az államosításig apósa, Kontesveller Károly Hygieia patikájában dolgozott. A gyógyszerertár az 1949. áprilisi államosításig mindkettőjük tulajdonában volt. A 134 sz. 1949. április 2-i miniszteri határozat mellékletében mindketten a gyógyszerertár tulajdonosaként vannak feltüntetve [3]. A gyógyszerertáruk államosítása után Duschka gyógyszerész továbbra is Fogarason maradt, egy másik, az egykori Hermann patikában (Aesculap, alapítva 1867) kapott állami állást, és 1976-ig, haláláig ott dolgozott.

Idősebb Kontesveller József hatodik (és második fiú) gyermeke **ifj. Kontesveller József** 1887. január 30-án született Fogarason. Elemi iskoláit szülővárosában kezdte meg, majd ő is Kolozsváron az ev. ref. gimnáziumban tanult. Gyógyszerészi tanulmányait szintén Kolozsváron a Ferenc József Tudományegyetemen végezte, oklevelét 1911. június 23-án vehette át [23]. Kezdetben bátyja, Kontesveller Károly fogarasi patikájában dolgozott. Utána nem sokkal az I. világháború kitörésekor bevonult katonának, hadifogságba került, 7 évig hadifogoly volt Szibériában. Miután hazajött, egy évig még dolgozott bátyja, gyógyszerertárában, hogy pénzt gyűjtson családalapításhoz és meg tudja nyitni saját gyógyszerertárát. 1922-ben megnősült, felesége Izsáki Ernestinne Eszter (1891-1983). Ezt követően 1923-ban, az akkori Nagy Küllő megyében, Olthévizen megalapította a Hygieia gyógyszerertárt, amit 1952-ig, a vidéki gyógyszerertárak államosításáig vezetett [4]. Miután elvették a gyógyszerertárt lakóházával együtt, Fogarasra költözött, testvére K. Károly házába és nyugdíja biztosítása érdekében egész 1967-ig dolgozott az egykori Hermann patikában. 1973-ban hunyt el. Két lánya és egy fia volt. A fiú, hagyományosan szintén a József (1925-2005) nevet kapta, orvosi oklevelét 1951-ben Marosvásárhelyen szerezte meg. Gyergyószentmiklóson mint szülész-nőgyógyász dolgozott 70 éves koráig [9]. Unokája, K. Márta (sz. 1971) szintén az orvosi hivatást választotta.

2. ábra. A steinburgi Pildner és Kontesveller gyógyszerész dinasztia származási lapja

A steinburgi Pildner és a Kontesveller család leszármazási családfáját a 2. ábrán tüntettük fel.

A farkaslaki Hints család gyógyszerészei

A farkaslaki **Hints** család ősei 1670-ben kapták a farkaslaki előnevet [5]. A családból több neves orvos, így Hints Elek (1861-1919) és ifj. Hints Elek (1893-1966) és több gyógyszerész került ki.

A család első gyógyszerésze Hints Dániel birtokos és vetési Margitay Mária házasságából 1841-ben született farkaslaki **Hints Gergely**. Miután 1870-ben, megkapta gyógyszerészi oklevelét a pesti egyetemen, 1876-ban megalapította Nyárádszeredában az első gyógyszertárt Remény néven. Felesége, nagyjait Nyiredy Ilona szintén nemesi családból származott. Házasságukból három leánygyermekük született, közülük később a középső leány, Vilma, folytatta apja hivatását. H. Gergely 1891-ben hunyt el, ekkor leánya még kiskorú volt, az özvegy, mint a gyógyszertár tulajdonjogának örököse, bérbe kellett adja a gyógyszertárt, míg leánya megszerzi a gyógyszerészi oklevelet.

Vilma leánya, anyja rokonának, a neves kolozsvári tanár, Nyiredy Géza (1851-1914) biztatására, határozta el, hogy apját követve a gyógyszerészi pályára lép. A kolozsvári Unitárius Főgimnáziumban különbözeti vizsgát tett, majd Halász Jakab (1861-1933) ottani gyógyszertárában gyakornokoskodott, szorgalmas igyekezettel és hivatástudattal készült választott szakmája elsajátítására.

Ekkor még országos viszonylatban is ritkaság volt, hogy nők a gyógyszerészi pályára lépjenek, hiszen a hatóságok nemcsak nem engedélyezték, hanem elleneztek is. A *Gyógyszerészi Hetilap* 1901-ben örömmel üdvözlöi a „gyakornok kisasszonyokat” és bemutatja röviden életrajzukat, fényképüket, így a Hints Vilmaét is [19]. A gyakornoki idő eltelt és a sikeres gyakornoki vizsga letétele után az 1903/04-es tanévben beiratkozott a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemre. Ezen az évfolyamon ő volt az egyedüli nőhallgató. A kolozsvári egyetemen ő a második nő, aki 1905-ben gyógyszerész oklevelet kapott, de ugyanakkor az első erdélyi származású, aki itt kapott oklevelet és itt is maradt élete végéig [8]. Gyógyszerész oklevelének száma 639/1904/1905. 1905-től, mint alkalmazott gyógyszerész dolgozott a nyárádszeredai családi gyógyszertárban, majd 1915-től annak vezetője lett [22]. Az 1919-es hatalomváltást követően, az akkori román egészségügyi törvények értelmében szabad joggyakorlásért (liberă practică) folyamodott, amelyet hivatalosan 1926. április 19-én szerzett meg (száma 26 616/1926). Ettől kezdve az új törvények szerint is önállóan és egyedül vezethette gyógyszertárát. Pár évvel ezután, 1930. január 13-án meghalt özvegy édesanyja is. 1938-ig Nyárádszereda egyetlen gyógyszertára az övé volt. Lelkiismeretesen, nagy odaadással dolgozott 1952-ig, a vidéki gyógyszertárak államosításáig [4]. Mikor a nyárádszeredai gyógyszertárt államosították, nyugalmába vonult. Családot nem alapított, egész életét a szakmának, hivatásának szentelte. 1968-ban hunyt el Nyárádszeredában, végső nyughelye az ottani temető családi sírjában van, a síremlékén csak annyi

olvasható, hogy HINTS CSALÁD. Leánytestvéreinek családjai is elkerültek Nyárádszeredából, így csak ez a sír örököltette meg emléküket.

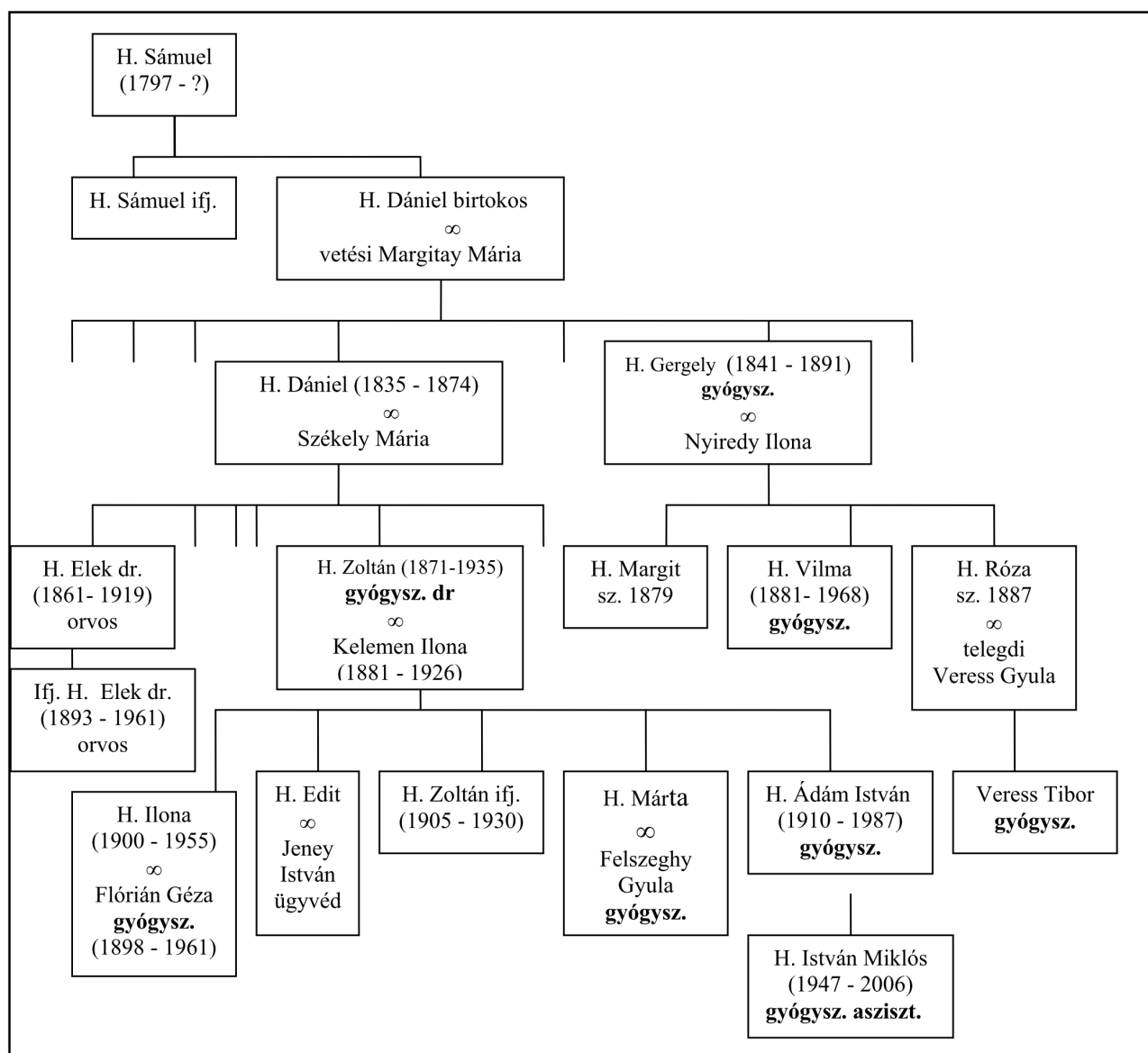
A család másik gyógyszerésze farkaslaki Hints Gergely testvérének, Hints Dánielnek (1835-1874) és Székely Máriának házasságából, a család ötödik gyermekeként 1871. július 16-án, Marosvásárhelyen született **Hints Zoltán**. Miután iskoláit a helybeli Református Kollégiumban elvégezte, Tordára ment gyakornoknak a Wolff-gyógyszertárba [8]. Ezután iratkozott be Kolozsváron a Ferenc József Tudományegyetemre, ahol már egyetemista korában megkezdődött közéleti szereplése: a gyógyszerészhallgatók főiskolai körének előbb alelnöke, majd elnöke lett. 1894-ben kapott gyógyszerész oklevelet [13], ezt követően néhány nagyobb városban kondícióskodott, így Miskolcon, Budapesten, Désen, és csak ezután jött haza Marosvásárhelyre. Itt előbb alkalmazottként dolgozott gyógyszertárakban, majd 1896-ban bérbe vette a dr. Bernády György (1894-1932) tulajdonát képező Arany Szarvas reáljogú gyógyszertárt, később, 1901. november 28-án pedig megvette a gyógyszertár tulajdonjogának a felét, majd az egész az ő birtokába ment át. A 35 609/1907. május 21. sz. okirat „Vásár-szerződés” címen igazolja, hogy 70 000 koronáért vásárolta meg Bernády Györgytől a gyógyszertár felének tulajdonjogát. Ezt az összeget részletekben fizette ki 1914 és 1920 között; 1920-tól már a teljes tulajdonjog reá ruházódott. 1922. november 28-án szabad joggyakorlásra kapott engedélyt a román hatóságoktól, a Legfelsőbb Egészségügyi Tanács 811. sz. határozata alapján, ami a *Hivatalos Közlöny (Monitorul Oficial)* 118. számában 1922 novemberében jelent meg. 1926-ban – valószínűleg felesége halála miatt – a gyógyszertár felét átadta **Kolosváry József** gyógyszerésznek (1889-1944), aki addig Gyergyószentmiklóson bérelt gyógyszertárt. Rövid idő után azonban visszavette tőle, 1927-ben már megint ő az egyedüli tulajdonos. 1934-ben végleg eladta a gyógyszertárát **Kőváry József** gyógyszerésznek (1903-1944), ő, pedig nyugalomba vonult és rövid idő után, 1935. május 15-én elhunyt. Az egykori gyógyszertárát 1949. április 2-án Kőváry József gyógyszerésztől, mint tulajdonostól államosították [3].

A mindennapi gyógyszerári munka mellett a továbbképzésre is fordított időt. Gyógyszertártulajdonosként és már gyakorló gyógyszerészként, harmincöt évesen ismét beiratkozott az egyetemre, hogy a doktori fokozatot is megkaphassa. 1908. június 6-án avatták doktorrá *Néhány hivatalos gyümölcs mikroszkópiumi vizsgálata* c. értekezéssel [7]. Doktori oklevelét Farkas Gyula, a Ferenc József Tudományegyetem Matematika –Természettudományi Karának dékánja, Lechner Károly, az Orvosi Kar dékánja és Makara Lajos sebészprofesszor látták el kézjegyükkel.

Ezután is egyaránt kivette részét a társadalmi és az egyesületi életből. 1920-ban, a Maros-Torda megyei Gyógyszerész Testület megalakulásakor őt választották elnöknek, majd 1921-ben az Erdélyi és Bánáti Gyógyszerészek Szövetségének alakuló ülésén az első tisztikarban, az ellenőri tisztséget bízták reá. Később, mikor újjáalakult a Romániai Gyógyszerészek Általános Szövetsége, választmányi tag lett és az ennek keretében működő Erdélyi és Bánáti Tagozatban 1924 és 1926 között, a Maros-Torda, Kis-Küküllő, Csík és Udvarhely megyéket magába foglaló VIII. kerület elnöki tisztségét bízták reá. Később örökös díszelnöknek választották meg. Közéleti tisztsége is volt: a város törvényhatósági bizottságának, a Kereskedelmi és Iparkamarának, a Marosvásárhelyen székelő Leszámítoló Bank felügyelő bizottságának a tagja. A református egyház presbitereként tevékenyen részt vett az egyházi életben is. Szakirodalmi tevékenységet is folytatott. Szakmai tárgyú közleményei jelentek meg a *Gyógyszerészi Hetilapban* (1893, 1903), a *Gyógyszerészi Közlönyben* (1893, 1903), a *Gyógyszerészi Értesítőben* (1903).

Még 1899-ben házasságot kötött Kelemen Ádám marosvásárhelyi mérnök Ilona nevű leányával, akinek testvére, Kelemen Margit Bernády György felesége volt. Így került rokonságba a Bernády családdal. Hints Zoltán és Kelemen Ilona házasságából három leány és két fiú született: Ilona, Edit, Zoltán, Márta és Ádám István. Felesége azonban fiatalon, alig negyvennégy évesen 1926. április 12-én elhunyt; Zoltán (1905 – 1930) fiát még kisgyermek korában veszítette el.

Kisebbségi fia, **Hints Ádám István** (1910-1987), szintén gyógyszerész lett. Szászrégenben a német iskolában, majd Marosvásárhelyen a Református Kollégiumban tanult, itt is érettségizett 1929-ben. A családi Arany Szarvas és a Dávid János tulajdonát képező Szentlélek gyógyszertárban gyakornokoskodott. Egyetemi tanulmányait Iași-ban kezdte, Bukarestben folytatta, ahol 1936-ban szerezte meg oklevelét. Ugyanebben az évben engedélyt kért a szabad joggyakorlásra, amit 256/1936. szám alatt meg is kapott. Ezután alkalmazott gyógyszerészként Alsójárán (akkor Torda-Aranyos vármegye), Újfehértón (Szabolcs vármegye) dolgozott, majd a 320 181/1941. számú miniszteri rendelettel a Maros megyei Dédán a Remény gyógyszertár tulajdonosa lett [22]. Ez a gyógyszertár 1952-ig a tulajdonában maradt, ekkor államosították gyógyszertárát [4], őt, pedig Mezőbándra helyezték, ahol 1974-ig, nyugdíjazásáig dolgozhatott. Itt a közéletben is részt vett, a helybeli líceum építését segítette és fellendítette a község sportéletét. Több saját készítménye volt, így a „köhögés elleni pilula”, különböző kombinált porok és hámlasztó arckrémjei keresettek voltak abban az időben. 1987. június 11-én hunyt el Marosvásárhelyen. Sírja a

3. ábra. A farkaslaki Hints gyógyszerész dinasztia származási lapja

református temetőben van.

Az ő fia, **Hints István Miklós** (1947- 2006) is a gyógyszerészi hivatást választotta. Mivel iskolai tanulmányainak befejezése után az akkori törvények származása miatt korlátozták az egyetemre való bejutását, csak a segédgyógyszerészeket képező főiskolában végezhetett tanulmányait és így kisegítő gyógyszerészként (asszisztens) dolgozott Marosvásárhelyen az egykori 1. sz. gyógyszerertárban, ami a magánosítás után a „Salvia” nevet kapta. 2006. június (18?)-19-én hirtelen elhunyt.

Hints Zoltán gyógyszerész Edit leánya 1925. április 4-én, dr. Jeney István ügyvédnek lett a felesége [21]. Ilona leányát 1928-ban a mezőmadarasi születésű **Flórián Géza** (1898-1961) gyógyszerész vette feleségül [14], aki már 1921-1923 között, gyakornoki éveit is a Hints-féle gyógyszerertárban töltötte, majd miután 1925. június

25-én Budapesten oklevelet kapott, visszatért és továbbra is ott dolgozott, majd az államosítás után többek között Nyárádszeredában is. Hints Zoltán, kisebbik leánya, **Márta** férjhez ment, **Felszeghy Gyula** gyógyszerészhez; ők később, az 1940-es években Magyarországon, a Zemplén megyei Mád községben bérelték a Kígyó gyógyszerertárat [17].

Dr. Hints Zoltán 1935. május 14-én hunyt el Marosvásárhelyen hatvannégy éves korában tüdőgyulladás következtében. Sírja a helybeli református temetőben van.

A farkaslaki Hints család gyógyszerészeinek leszármazási családfáját a 3. ábrán tüntettük fel.

Irodalom

1. Buzás K. - *Szent Katalin, a gyógyító, avagy szemelvények a kőbányai gyógyszerészet múltjából*. Kiadja a Pataky Művelődési Központ, Budapest-Kőbánya, 2009, 2-34.
2. Damó J. - *Az erdélyi és bánsági közélet lexikonja*. A Lexika Kiadóvállalat kiadása, Temesvár – Arad, 1931, 92, 131.
3. Decret nr. 134 din 2 aprilie 1949 pentru naționalizarea unităților sanitare ca: farmaciile urbane reședinte și nereședinte de județ și centre importante muncitorești, laboratoare chimico-farmaceutice, drogherii medicinale, și laboratoare de analize medicale. Emitent: Marea Adunare Națională. Publicat în Buletinul Oficial nr. 15, bis din 2 mai 1949.
4. Decret nr. 418 din 31 octombrie 1952 pentru naționalizarea farmaciilor particulare. Act emis de Marea Adunare Națională. Publicat în Buletinul Oficial nr. 16 din 16 mai 1953.
5. Pálmay J. - *Maros-Torda vármegye nemes családjai*. Adi Árpád Könyvnyomdája, Marosvásárhely 1904, 58.
6. Penkert M. - *Az ammonia és a széndioxid vegyületei*. Gyógyszerési Közlöny 1897. nov.–1898. jan.
7. Penkert M. VII. (sz. 1935) - szívélyes közlése és a családi irattárban megőrzött iratok, oklevelek és fényképek alapján, Budapest 2011. október.
8. Péter H. Mária - *Az erdélyi gyógyszerészet magyar vonatkozásai*. EME kiadása, Kolozsvár, 2002, pp.
9. Pildner örökösök és leszármazottak személyes közlései: Scheuring Imréné - Budapest; Susanne Schabel Németország; dr. Kontesveller Márta Marosvásárhely, a családi irattárakban őrzött iratok, oklevelek és fényképek alapján. 2011-2012.
10. Szinnyei J. - *Magyar írók élete és munkái*. X. kötet. Hornyánszky V. Könyvkereskedése, Budapest, 1905, 734.
11. *** *Album Chyrurgorum et Pharmacopoeorum 1770—1838/39, Album Chirurorum 1839/40—1887/88, Album Medicorum 1888/89—1907/08*. Semmelweis Egyetem Orvostudományi Kar levéltára, Budapest.
12. *** *Almanah 1937* (Szerk.: Molitórisz P.), Cluj, 1937.
13. *** *A kolozsvári m. kir. FJTE Almanachja az 1893/1894. tan-évre*. Az Egyetem kiadása, Kolozsvár, 1893.
14. *** *Buletinul Asociației Farmaciștilor 1928*, 6, 17: 307.
15. *** *Gyászjelentés*. Népújság. Marosvásárhely, 2006. június. 21. 58. évf. 141. sz.
16. *** *Gyógyszerészek zsebnaptára az 1918-ik évre*. 47. évf. (szerk.: Varságh Z.). Budapest, 1917, 136.
17. *** *Gyógyszerészek zsebnaptára az 1942. évre*. 70-ik évfolyam. Összeállította Réthelyi József Kovács Ödön közreműködésével. A Gyógyszerészi Hetilap kiadóhivatalának kiadása. Budapest, 1941.
18. *** *Gyógyszerészmesterek és gyógyszerészdoktorok oklevél könyve*. 4. kötet: 1918. dec.- 1930. febr. Semmelweis Orvosi Egyetem Levéltára, Budapest.
19. *** *Gyógyszerészi Hetilap 1901, 40, 1. (Egy marék virág – gyakornok kisasszonyok.)*
20. *** *Keresztény Magyar Közéleti Almanach*. III. kötet: Erdély. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai RT, Budapest, [é. n.].
21. *** *Revista Farmaciei – Gyógyszerészi Folyóirat 1925*, 3, 6.
22. *** *Románia Országos Levéltára*. Maros Megyei Igazgatóság, Fond 7, dosszié 43: *Colegiul Farmaceutic jud. Mureș (1933—1948)*.
23. *** *Románia Országos Levéltára*. Maros Megyei Igazgatóság. Fond. 576, Fac. *Ferenc Jozsef, dosszie 1389/ 439*.